

การพัฒนาและยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐาน
อัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์*
DEVELOPMENT AND UPGRADING OF SUSTAINABLE TOURISM MANAGEMENT
BASED ON LOCAL COMMUNITY IDENTITY IN CHUM SAENG SUB-DISTRICT,
CHUM SAENG DISTRICT, NAKHON SAWAN PROVINCE

หทัยชนก คตะสมบุรณ์

Hathaichanok Khatasombun

คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์ ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan, Thailand

Corresponding author E-mail: hataichanok.naok@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น 3) เพื่อสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เป็นการศึกษาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 5 คน สมาชิกชุมชน จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการ จำนวน 5 คน ประชาชนชุมชน 2 คน นักท่องเที่ยว 3 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวนทั้งสิ้น 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำเสนอการเขียนเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น มีการพัฒนา และยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยอาศัยทุนชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนทางกายภาพ และทุนมนุษย์ 2) พัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ราคา สถานที่ การส่งเสริมการตลาด นำไปสู่คุณค่าทางวัฒนธรรมรายได้ที่เป็นธรรม พร้อมรักษาความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชน 3) การสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น โดยการให้ความรู้ การถ่ายทอดข้อมูล และการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ให้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชน ครอบคลุมทั้งด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และทรัพยากรท้องถิ่น

คำสำคัญ: การพัฒนา, การยกระดับ, การจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, อัตลักษณ์ชุมชน

Abstract

This research article aims 1) To analyze the potential of the community in developing and enhancing sustainable creative tourism management based on local identity. 2) To develop the potential and upgrade the management of sustainable creative tourism based on local identity. 3) To create and transfer a sustainable creative tourism management model based on local identity. This study employed a qualitative research approach, using in-depth interviews and group discussions as research instruments. The key informants included community leaders, government officials, community members, entrepreneurs, local scholars, and tourists in Chum Saeng Subdistrict, Chum Saeng District, Nakhon Sawan Province. The participants were selected purposively, A total of 25 participants. The sample included five community leaders, five government officials, five community members, five local entrepreneurs, two local wisdom keepers, and three tourists. Data were analyzed using content analysis and presented in a descriptive narrative form. The research results found that: 1) Community potential the community's potential for developing and enhancing sustainable creative tourism management was found to be driven by five types of community capital, cultural capital, natural capital, social capital, physical capital, and human capital. 2) Capacity development the enhancement of sustainable creative tourism management emphasized community participation and the preservation of local identity in terms of tourist attractions, pricing, locations, and marketing promotion. This contributed to cultural values, fair income distribution, and long-term sustainability in the economic, social, and cultural dimensions. 3) Model creation and transfer a sustainable creative tourism management model based on local identity was developed through knowledge sharing, information dissemination, and community tourism promotion. The model reflected the community's identity and encompassed history, way of life, local wisdom, and natural resources.

Keywords: Development, Enhancement, Tourism Management, Creative Tourism, Community Identity

บทนำ

การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากประเทศไทยมีการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งธรรมชาติที่งดงาม เช่น ภูเขา ป่าไม้ และชายหาด รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะ ประเพณี และวิถีชีวิตที่หลากหลาย การผสมผสานของสองมิตินี้ทำให้ไทยกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่มีศักยภาพสูงระดับโลก ในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวสร้างรายได้มหาศาล กระจายสู่ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร การขนส่ง และสินค้าพื้นเมือง ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและเสริมเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันยังส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและโบราณสถาน ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนานาชาติ ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจสร้างคุณค่า การพัฒนาสู่ความยั่งยืน เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวไทย (พจนานุกรม, 2556) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่นำเอารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาผสมผสานเข้ากับศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยว และของชุมชน เป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่นักท่องเที่ยว และชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ให้ตระหนักถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของสถานที่นั้น ๆ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัส และเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงกับคนในชุมชนด้วยการลงมือทำ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นถือเป็นความท้าทาย

ให้กับนักท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยว คือ การทำให้สถานที่ท่องเที่ยวมีความสร้างสรรค์เพื่อที่จะพัฒนาทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมที่ไม่อาจจับต้องได้ให้กลายเป็นประสบการณ์ที่สร้างสรรค์กับนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างกระบวนการอยู่ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวเป็นแขกของพื้นที่กับเจ้าบ้านได้เป็นอย่างดี รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจจากท้องถิ่น (local experience) โดยผ่านการลงมือทำเรียนรู้ด้วยตนเอง (จุฑาทิพย์ ภัทราวาท, 2562) การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก เป็นโอกาสในการกระจายรายได้สู่ชุมชนในชนบท และการจ้างงานในท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมากเป็นโอกาสในการกระจายรายได้สู่ชุมชนในชนบท และการจ้างงานในท้องถิ่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และคาดหวังว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพราะเป็นการท่องเที่ยว แบบสร้างส่วนร่วมให้แก่ชุมชน สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างรายได้แก่เศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย (กมล รัตนวิระกุล, 2559)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สะท้อนทั้งการรักษาทรัพยากร และการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ชุมแสงเป็นเมืองเก่าแก่ริมแม่น้ำน่านที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วัดวาอาราม ตลาดโบราณ บ้านเรือนไม้ และวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม การนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาปรับใช้จึงมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตพื้นบ้าน ควบคู่กับการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างรายได้ เช่น การจัดเส้นทางท่องเที่ยวล่องเรือชมวิถีแม่น้ำ การอนุรักษ์ป่าชุมชน และการฟื้นฟูพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ซึ่งไม่เพียงช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ยังทำให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของทุนทางธรรมชาติ และสังคมที่ตนมีอยู่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมแสงเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำขนมไทยโบราณ การฝึกจักสานจากผักตบชวา การเรียนรู้การทำอาหารพื้นบ้าน การเยี่ยมชมตลาดย้อนยุค หรือการเข้าร่วมเทศกาลทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของคนชุมแสง กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรง แต่ยังช่วยกระตุ้นความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือน และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายในชุมชน (วรวิธ จิตมหาวงศ์ และพระครูนิวิฐศีลขันธ, 2567) โดยสอดคล้องกับตารางร้อยละของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เดินทางท่องเที่ยวในรอบปี 2565 จำแนกตามกิจกรรมที่ท่าระหว่างเดินทาง และจังหวัดที่เดินทางไป นครสวรรค์เป็นจังหวัดหลักในการเดินทาง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน ร้อยละ 4.4 และเข้าร่วมงานเทศกาล/งานประเพณี ร้อยละ 5.5 แต่หากเป็นจังหวัดที่แวะพักระหว่างเดินทางจะแวะรับประทานอาหาร ร้อยละ 62.8 และซื้อของฝาก ร้อยละ 25.5 โดยมีกิจกรรมที่ท่าระหว่างเดินทาง คือ ท่องเที่ยวเชิงพักผ่อน หย่อนใจ (ขับรถเที่ยว ชมการแสดงต่าง ๆ ซุปปิ้ง) ร้อยละ 52.7 พักผ่อนในที่พักรหรือบ้านญาติ/ไม่ทำกิจกรรม ร้อยละ 35.1 ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 8.1 (สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคมสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ชุมชนขาดองค์ความรู้ในด้านการตลาด การสร้างภาคีเครือข่าย การบริหารการท่องเที่ยว และการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนยังมีจุดอ่อน ส่งผลให้การจัดการท่องเที่ยวยังไม่เกิดผลชัดเจนหรือต่อเนื่อง การจัดการไม่ครบทุกมิติ แม้ว่าจะมีศักยภาพในทรัพยากร วัฒนธรรม และวิถีชีวิต การจัดการในพื้นที่ยังไม่ครอบคลุมถึงด้านองค์กรชุมชน การวางแผน การเรียนรู้ร่วมกัน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการสื่อสารข้อมูล ประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างยั่งยืน ควรตอบโจทย์ทั้งด้านการตลาด การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการ และการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน โดยเฉพาะเพื่อให้เกิดผลเชิงรูปธรรม และต่อเนื่อง (รัตติยา พรหมกัลป์ และคณะ, 2562) จังหวัดนครสวรรค์ถือเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเนื่องจาก มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และยังเป็นศูนย์กลาง การคมนาคมสู่ภาคเหนือ

และอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะความเป็นชุมชนย่านตลาดเก่าร้อยปี ซึ่งเสน่ห์ของตลาดเก่าที่นี่คือ อาคาร บ้านเรือนแบบโบราณอายุกว่า 100 ปี วัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายจีน ชุมชนมีวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย มีพระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าตากสินตั้งอยู่บริเวณเขื่อนกันแม่น้ำน่านฝั่งตลาดชุมแสง โดยสร้างขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติในวีรกรรมอันกล้าหาญของพระเจ้าตากสินมหาราชที่ทรงกอบกู้เอกราชให้ประเทศชาติเมื่อปี พ.ศ. 2311 และสะพานหิรัญญูมิตหรือสะพานแขวน ถือเป็นไฮไลท์คู่ชุมชนที่น่าสนใจ รวมทั้งถนนคนเดินที่สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดจากองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรม, 2568)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์และทุนทางวัฒนธรรมที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน เป็นรากฐานในการต่อยอดสู่กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนามิติด้านเศรษฐกิจช่วยสร้างรายได้ใหม่ กระจายสู่ครัวเรือนในชุมชน ลดการพึ่งพาอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว ในมิติด้านสังคม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กระตุ้นให้เกิดการรวมพลังของคนในชุมชน ทุกภาคส่วนตั้งแต่เยาวชน ผู้สูงอายุ ไปจนถึงกลุ่มแม่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม นวัตกรรมวัฒนธรรม ช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมที่อาจสูญหายไปตามกาลเวลา และมีมิติด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม แม่น้ำน่าน การลดการใช้พลาสติก หรือการส่งเสริมการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในหมู่นักท่องเที่ยวและชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสมดุลระหว่างการใช้อย่างยั่งยืน และการรักษาทรัพยากรที่เน้นความยั่งยืน ความเสมอภาค และการสร้างโอกาส การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นทั้งเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

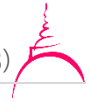
1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น
3. เพื่อสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 กลุ่ม ในตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 5 คน สมาชิกชุมชน จำนวน 5 คน ผู้ประกอบการในชุมชน จำนวน 5 คน ประชาชนชุมชน 2 คน นักท่องเที่ยว 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 คน โดยคัดเลือกตัวแทน โดยเลือกจากผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี อาศัยอยู่ในชุมชนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และสามารถเป็นตัวแทนหรือให้ข้อมูลในฐานะตัวแทนของคนในชุมชนได้ ครอบคลุมทุกประเด็นคำถามที่กำหนด เป็นผู้มีความรอบรู้ และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน บริบทชุมชน และข้อมูลพื้นฐานของชุมชน จากบทความ งานวิจัย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารทาง วิชาการ รวมถึงเอกสารข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเพื่อสอบถามประเด็นการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการพูดคุย สนทนาเหมือนกับการพูดคุยสนทนาในชีวิตประจำวัน โดยผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด และอาศัยประเด็นคำถามบางส่วนที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงกับประเด็นในการสัมภาษณ์ การตรวจสอบ และหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC) (ประคอง วรรณสุต, 2553) ทั้งนี้ แบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

3. แบบสังเกต (Observation) เป็นการรวบรวมข้อมูล ศึกษาเหตุการณ์ การสังเกตพฤติกรรมของผู้คนในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรม เพื่อสังเกต ซักถาม และจดบันทึก และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยผู้วิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพียงสังเกตการดำเนินกิจกรรมอยู่ห่าง ๆ โดยไม่ไปรบกวนการทำกิจกรรมของผู้ให้ข้อมูล

4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กับกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 2 คน สมาชิกชุมชน จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการในชุมชน จำนวน 2 คน ประชาชนชุมชน 2 คน นักท่องเที่ยว 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน เป็นการประชุมเพื่อสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น การจัดทำวาระการประชุมที่ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย ประเด็นคำถามการวิจัยที่ยังไม่ชัดเจน เพื่อค้นหาคำตอบให้ตรงประเด็น และเครื่องมือที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ สมุดการจดบันทึกการประชุมอันเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เป็นรูปธรรม และการบันทึกภาพ เสียง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) เป็นการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความ เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา บริบทชุมชน และข้อมูลพื้นฐานของชุมชน จากบทความ งานวิจัย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารทาง วิชาการ รวมถึงเอกสารข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

2. การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การสัมภาษณ์รายบุคคล และการสัมภาษณ์รายกลุ่ม (Group Interview) ใช้วิธีการเข้าไปพักอาศัยในชุมชน ใช้เวลาสัมภาษณ์ช่วงที่ชาวบ้านว่างจากการทำงานประจำ สัมภาษณ์ช่วงเวลาพักกลางวันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล สัมภาษณ์ตอนเย็น หลังจากเสร็จภารกิจรอบครัว การสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเพื่อหา

คำตอบตามความมุ่งหมาย ของการวิจัย และการสัมภาษณ์แบบที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยการสัมภาษณ์เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็น และนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) จากผู้รู้ (Key Information)

3. การสังเกต (Observation) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ดังนี้ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปพักอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านโดยร่วมทำกิจกรรมสังเกตซักถามข้อมูลที่ยังสงสัยจดบันทึกพร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ผู้วิจัยจะทำการสังเกตกิจกรรมในหมู่บ้านอยู่ข้าง นอกไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน

4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง และเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก เอกสาร และข้อมูลในภาคสนาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจนสามารถสรุปเป็นรูปแบบ (Model) ของ ตนเอง จากนั้นจึงนำเข้าสู่ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ช่วยให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข จนรูปแบบนั้นสมบูรณ์ ผู้วิจัย ดำเนินการสรุปข้อค้นพบ ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน ในขั้นตอนนี้เป็นปฏิบัติการโดยผู้วิจัยดำเนินการเอง บางโอกาสเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติการ และนำผลที่ได้จากการดำเนินงานทั้งหมด ถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน ร่วมรับข้อมูลองค์ความรู้งานวิจัย การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้สู่เวทีอื่น ๆ ในลักษณะการนำผลการดำเนินการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่ศึกษา และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ตลอดเวลาที่ทำการศึกษา หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จแล้วผู้วิจัยจะกลับมาเขียนบันทึกอย่างละเอียด และเก็บข้อความจากเทปบันทึกเสียงให้อยู่ในรูปของเอกสารจากนั้นจึงจัดหมวดหมู่ของข้อมูลออกเป็นด้าน ต่าง ๆ ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ และทางนิเวศวิทยา ทูทางสังคม และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กันทุกครั้ง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของการวิจัยของผู้วิจัยในประเด็นพัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้มองชุมชนในทัศนะของคนในได้อย่างแนบสนิทขึ้นเนื่องจากผู้วิจัยได้รับทราบถึงเบื้องหลังความเป็นมาของชุมชน และวิถีชีวิตของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เป็นอย่างดี และเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งได้กำหนดกรอบของเนื้อหา รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการการสังเกต ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลไปพร้อมกับการวิเคราะห์ไปด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนสมบูรณ์ตามประเด็นที่ต้องการ และหากผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเห็นว่าข้อมูลที่วิเคราะห์นั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็จะเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ซ้ำอีกครั้งเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลนั้นเป็นบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ และรวมถึงพื้นฐานข้อมูล ระบบข้อคิดของผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ต่างกัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เป็นการวิเคราะห์เรื่องราว ประสบการณ์ หรือมุมมองของผู้คนในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจ สร้างความเข้าใจให้กับเรื่องราวเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน ในขั้นตอนนี้เป็นปฏิบัติการโดยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติการ และนำผลที่ได้จากการดำเนินงานทั้งหมด ถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน ร่วมรับข้อมูลองค์ความรู้งานวิจัย การใช้

ประโยชน์จากงานวิจัย ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้สู่เวทีอื่น ๆ ในลักษณะการนำผลการดำเนินการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์สลับกันไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้งผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์
 ข้อมูลทั้งหมดนั้นผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นภาพรวมของการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยว
 เชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น และผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาเรียบเรียง
 เป็นรายงานการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน
 บนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีศักยภาพโดดเด่น
 ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยอาศัยรากฐานจากทุนทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งสะท้อน
 อัตลักษณ์อันมั่นคงของท้องถิ่น ทุนทางวัฒนธรรม ถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็น
 ประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ล้วนเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอด
 และรักษาวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วม และเครือข่ายความร่วมมือ ทุนทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ และภูเขา
 เป็นทรัพยากรล้ำค่า จัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับธรรมชาติ จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึก และ
 สร้างสมดุลทางนิเวศ ทุนทางสังคม ได้แก่ความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน
 ซึ่งเอื้อต่อการคิดค้นนวัตกรรม การจัดการตนเอง และการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ทุนทางกายภาพ
 ประกอบด้วย ทรัพยากรจับต้องได้ เช่น โบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงผลิตภัณฑ์
 ท้องถิ่นที่สามารถนำมาสร้างรายได้ และมูลค่าเพิ่มแก่พื้นที่ ทุนทางมนุษย์สะท้อนออกผ่านความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญา
 และอัธยาศัยไมตรีของคนในชุมชน ความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองยังส่งผลให้การท่องเที่ยว
 มีความยืดหยุ่น และเติบโตอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการทุนทั้งห้าอย่างบูรณาการ และเป็นระบบจะช่วยให้
 ในพื้นที่ชุมชนตำบลชุมแสงสามารถยกระดับตนเองสู่การเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน
 อัตลักษณ์ไม่สูญหาย รายได้เติบโต และคุณค่าท้องถิ่นคงอยู่ได้อย่างมั่นคงตลอดไป

สรุป ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน
 บนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น มีการพัฒนา และยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยอาศัย
 ทุนชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนทางกายภาพ และทุนมนุษย์
 ข้อมูลการให้สัมภาษณ์

“การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ชุมชนตำบลชุมแสงมีศักยภาพในการจัดการ
 ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ชาวบ้านสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาแผนการจัดการทรัพยากรอย่าง
 ยั่งยืน เช่น การรักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำ การปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม สิ่งเหล่านี้
 จะช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้
 ยังช่วยให้ชุมชนรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้คงอยู่ได้ในระยะยาว” (ชไมพร ผลสุด, 2568)

2. การพัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์
 ของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลชุมแสง ทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสถานที่ ด้านราคา
 และการส่งเสริมการตลาด โดยมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ลึกซึ้งผ่านการมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และ
 ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพจากการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์
 ของพื้นที่ โดยคนในชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และผู้ประกอบการมีส่วนร่วมจริงจัง กำหนดทิศทางที่เหมาะสมกับ
 บริบทท้องถิ่น การยกระดับการจัดการท่องเที่ยวดำเนินงานแบบบูรณาการ รวมทั้งพัฒนาบุคลากร โครงสร้าง
 พื้นฐาน การจัดการกิจกรรม และการจัดการตลาดท่องเที่ยว การกำหนดราคาค่าบริการมีการสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรม

และความยุติธรรม ไม่ใช่เพียงคำนึงถึงต้นทุนทางเศรษฐกิจเท่านั้น พื้นที่ท่องเที่ยวควรถูกออกแบบให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับวิถีชุมชน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่วนการสื่อสารภาพลักษณ์ของพื้นที่ต้องตั้งอยู่บนความจริง ความรับผิดชอบ และความเคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้ทั้งช่องทางออนไลน์ และออฟไลน์ในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว และคนในชุมชน การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมีเป้าหมายร่วม คือ การสร้างรายได้ที่มั่นคงให้ชุมชน ควบคู่กับการอนุรักษ์อัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

สรุป การพัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ราคา สถานที่ การส่งเสริมการตลาด นำไปสู่คุณค่าทางวัฒนธรรม รายได้ที่เป็นธรรม พร้อมรักษาความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในระยะยาว

ข้อมูลการให้สัมภาษณ์

“หัวใจสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแสงต้องทำการการรักษา และส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน ด้านวัฒนธรรม ภาษา ประเพณีท้องถิ่น งานหัตถกรรม อาหารท้องถิ่น และวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยกระดับการจัดการด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และการตลาด เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ” (ทศพร ขำแสน, 2568)

3. การสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เริ่มจากการวางรากฐานทางปัญญาที่เข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงลอกเลียนแบบหรือพึ่งพาแรงสนับสนุนจากภายนอก จุดเริ่มต้นที่สำคัญ คือ การเข้าใจอัตลักษณ์ของชุมชนในเชิงลึก ทั้งประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และทรัพยากรท้องถิ่น การจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การให้บริการ การจัดการรายได้ การประเมินผลกระทบ ไปจนถึงการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งสู่ความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม กลไกสำคัญ คือ ระบบข้อมูล ที่ถูกต้อง และเข้าถึงง่าย ซึ่งเอื้อต่อการวางแผน และตัดสินใจอย่างแม่นยำ ทั้งในด้านทรัพยากร นักท่องเที่ยว รายได้ และผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การถ่ายทอดรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืน โดยการให้ความรู้ การถ่ายทอดข้อมูล การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเวทีสาธารณะ อบรมเชิงปฏิบัติการ หรือการสร้างปฏิสัมพันธ์จริงระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน วิธีการเหล่านี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจร่วม และกระตุ้นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน ที่สำคัญ คือ การสร้างรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนในตำบลชุมแสง ยึดฐานจากพลังภายในของชุมชนเอง ให้เป็นผู้ออกแบบทิศทางการพัฒนาอย่างมีความหมาย โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ความสำเร็จของกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยความรู้ที่ลึกซึ้ง ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งจะหล่อเลี้ยงให้ชุมชนกลายเป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน และเป็นกลไกสำคัญในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของภูมิภาคต่อไป

สรุป การสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น โดยการให้ความรู้ การถ่ายทอดข้อมูล และการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ให้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชน ครอบคลุมทั้งด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และทรัพยากรท้องถิ่น

ข้อมูลการให้สัมภาษณ์

“การถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวในตำบลชุมแสง จะเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม หากชุมชนมีระบบข้อมูลที่ดี และสามารถถ่ายทอดข้อมูลเหล่านั้นออกไปอย่างมีประสิทธิภาพเริ่มจากการให้ความรู้ที่เป็นระบบต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง การสร้างกิจกรรมการบริหารจัดการไปจนถึงการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และการบริหารรายได้ให้กับชุมชน” (ญาณิสา จันยิ้ม, 2568)

อภิปรายผล

1. ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่ชุมชนตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยมีทุนทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหัวใจสำคัญที่สร้างความแตกต่าง และดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยชุมชนมีบทบาทในการอนุรักษ์ และถ่ายทอดผ่านการมีส่วนร่วม และเครือข่ายความร่วมมือ ทุนทางธรรมชาติ อาทิ ป่าไม้ แม่น้ำ และภูเขา เป็นทรัพยากรล้ำค่าที่สามารถนำมาออกแบบกิจกรรมเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึก และรักษาสมดุลทางนิเวศ ทุนทางสังคม เป็นรากฐานสำคัญที่สะท้อน อัตลักษณ์ท้องถิ่น อย่างชัดเจน ทุนทางกายภาพ เช่น โบราณสถาน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โครงสร้างพื้นฐาน และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งสร้างรายได้ และเพิ่มมูลค่าให้แก่พื้นที่ และทุนทางมนุษย์ สะท้อนผ่านความรู้ ทักษะ ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์โมติริชของคนในชุมชน ความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่น และเติบโตอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการทุนทั้งห้าอย่างเป็นระบบ และบูรณาการช่วยให้ชุมชนก้าวสู่การเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน คงอัตลักษณ์ สร้างรายได้ และรักษาคุณค่าท้องถิ่นได้อย่างมั่นคง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพียงใจ คงพันธ์ ที่ทำการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพัทลุง พบว่า คุณสมบัตินในเชิงพื้นที่ คือ ชุมชนมีความหลากหลาย และโดดเด่นทางวัฒนธรรมหรือธรรมชาติ ชุมชนมีความตระหนักรู้ในคุณค่าของชุมชนโดยเจ้าของวัฒนธรรม คุณสมบัตินในเชิงกระบวนการ นักท่องเที่ยวกับชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ทำลายคุณค่าของชุมชนแต่กลับนำไปสู่ความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม (เพียงใจ คงพันธ์, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูริวัจน์ เดชอุ่ม พบว่า การค้นหาอัตลักษณ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนจะต้องเรียนรู้ตนเอง ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ฐานทรัพยากรที่มีในพื้นที่ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลัก (ภูริวัจน์ เดชอุ่ม, 2565)

2. การพัฒนาศักยภาพ และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลชุมแสงเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนาศักยภาพเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในอัตลักษณ์ของพื้นที่ ผ่านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และผู้ประกอบการ การยกระดับการจัดการท่องเที่ยวดำเนินการอย่างบูรณาการทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว บุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และกิจกรรม การกำหนดราคาค่าบริการสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรม และยุติธรรม ไม่เน้นแค่ต้นทุนเศรษฐกิจ พื้นที่ท่องเที่ยวถูกออกแบบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน และไม่กระทบสิ่งแวดล้อม การสื่อสารภาพลักษณ์ของพื้นที่รับผิดชอบ และเคารพวัฒนธรรม ใช้ช่องทางทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ เช่น เว็บไซต์ เทศกาล และตลาดชุมชน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน โดยมีเป้าหมายหลัก คือ รายได้มั่นคงควบคู่กับการอนุรักษ์อัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ยังธินะ พบว่า การดำเนินงานของตลาดน้ำตลิ่งชัน มีแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน 2 แนวทาง คือ แนวทางการจัดการตนเองด้านการท่องเที่ยวตลาดชุมชนทั้งในด้าน การพึ่งพาตนเอง และมีการบริหารจัดการที่ดี การจัดการการท่องเที่ยวตลาดชุมชน ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหาร การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการรายได้ (ศิริพร ยังธินะ, 2562) การจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาตลาดน้ำตลิ่งชัน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และความร่วมมือของเครือข่ายร่วมไปถึงการตลาด และการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ เพื่อให้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชันมีคุณภาพมากขึ้น เห็นควรส่งเสริมศักยภาพของผู้นำ และคณะกรรมการพัฒนาตลาดน้ำตลิ่งชัน ในการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบการเป็นผู้นำที่มีคุณค่า เพื่อพัฒนากิจกรรม

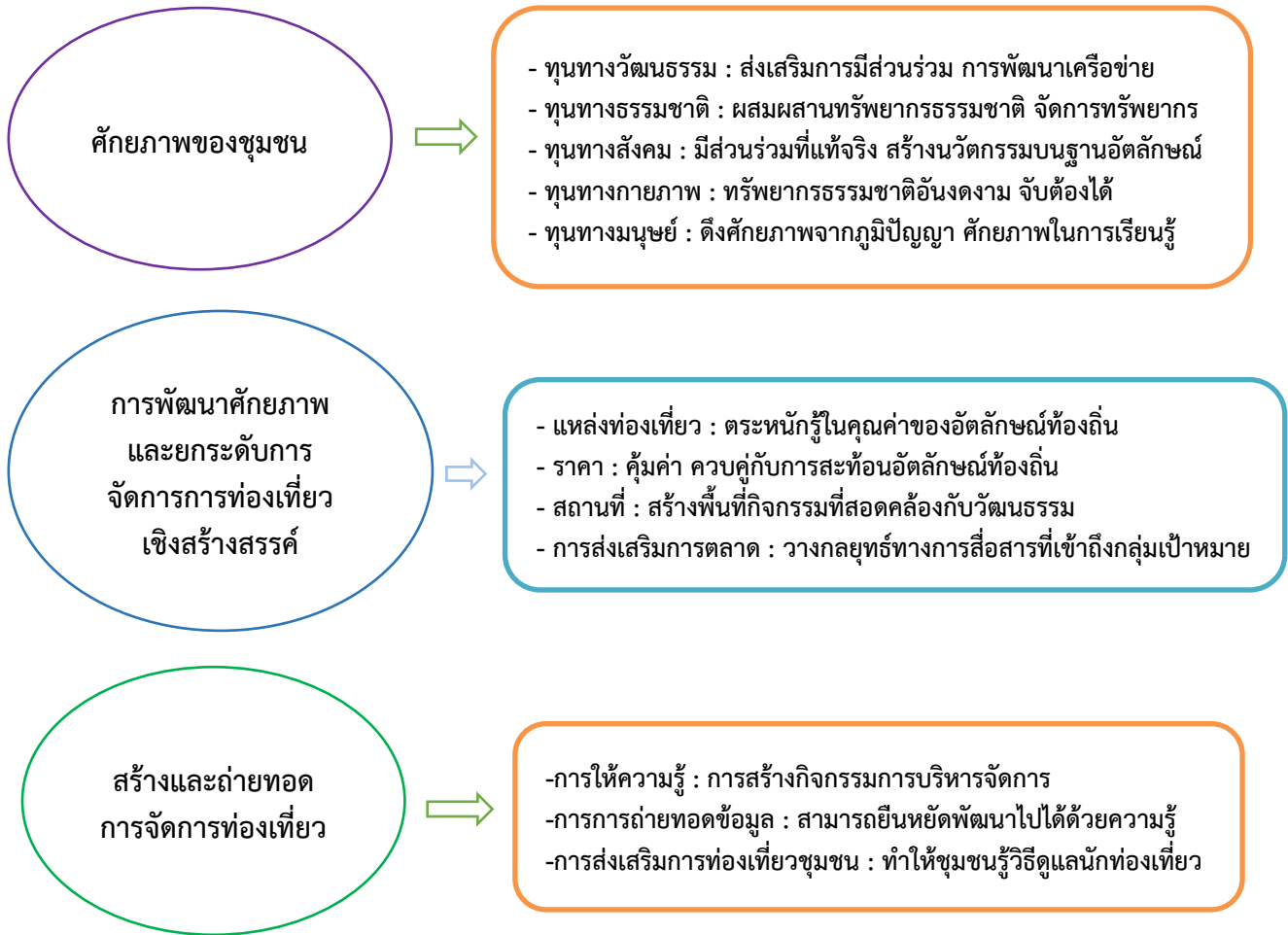

การท่องเที่ยวของตลาดชุมชนให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตลาดน้ำ ตลิ่งชัน ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายพันธมิตรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิด การขับเคลื่อนในการพัฒนาตลาดน้ำตลิ่งชันอย่างเป็นระบบเป็นการส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดการ ท่องเที่ยวชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ทองอุไร พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนซึ่งชุมชนเป็นเจ้าของ กิจกรรม ชุมชนต้องมีบทบาทหลักในการกำหนดรูปแบบ แนวทาง และเนื้อหาของกิจกรรมท่องเที่ยว โดยไม่ตกเป็น เพียงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งจากภายนอก ชุมชนต้องสามารถตัดสินใจเองได้ เช่น การเลือกแหล่งท่องเที่ยว การวางแผน กิจกรรม หรือการตั้งราคาบริการ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง และส่งเสริมการบริหารจัดการ อย่างยั่งยืน (ศิริพร ทองอุไร, 2561)

3. การสร้าง และถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ ของชุมชน การถ่ายทอดรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนเน้นการให้ความรู้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และการเรียนรู้ ร่วมผ่านเวทีสาธารณะ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสร้างปฏิสัมพันธ์จริงระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน วิธีการ เหล่านี้ช่วยสร้างความเข้าใจร่วม และกระตุ้นความภาคภูมิใจในชุมชน การวางรากฐานทางปัญญาที่แข็งแกร่ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง เข้าใจอัตลักษณ์ชุมชนอย่างลึกซึ้ง ทั้งประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และทรัพยากรท้องถิ่น เมื่อชุมชนตระหนัก และเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่สื่อสาร เอกลักษณ์ การจัดการที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การให้บริการ การจัดการรายได้ การประเมินผล กระทบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม กลไก สำคัญ คือ ระบบข้อมูลที่ถูกต้อง และเข้าถึงง่าย ซึ่งช่วยให้การวางแผน และตัดสินใจแม่นยำ ทั้งในด้านทรัพยากร นักท่องเที่ยว รายได้ และผลกระทบ การสร้างรูปแบบการจัดการที่ยั่งยืนในตำบลชุมแสงโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น ช่วยให้ชุมชน เป็นแบบอย่างของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา ไชยานะ พบว่า การจัดการ ท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจโดยที่ต้องมีการนำกลยุทธ์ของการนำอัตลักษณ์วิถีชีวิตของชุมชนมาถ่ายทอดดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ควรอนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของถนนคนเดิน ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ในการทำผลิตภัณฑ์ และกิจกรรม ที่สำคัญควรคำนึงถึงการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด และขีดความสามารถใน การรองรับของพื้นที่ โดยที่ต้องเชื่อมโยงความร่วมมือจากเครือข่ายในชุมชน เพื่อสนับสนุน และผลักดันให้กิจกรรม ถนนคนเดินทำแพเกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างของแหล่งท่องเที่ยว ในประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืน (อภิญญา ไชยานะ, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อัจฉรา จันทร์ฉาย พบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่ใช่เพียงแค่การแสดงหรืออธิบายข้อมูลเท่านั้น แต่ต้องเน้น ความเข้าใจเชิงลึกถึงคุณค่า ของวัฒนธรรมที่ถูกถ่ายทอด เช่น การเล่าประวัติความเป็นมาของพิธีกรรมท้องถิ่น แรงแบบนิตยสารใจของงานหัตถกรรม หรือภูมิปัญญาที่ใช้ในการดำเนินชีวิต การถ่ายทอดเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นจากคน ในชุมชนที่เป็นผู้รู้จริง และมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ และผู้รับความรู้ (อัจฉรา จันทร์ฉาย, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน บนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยต่าง ๆ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การประชุมปฏิบัติการ แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงไว้ในงานวิจัยนี้ ได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

จากแผนภาพที่ 1 การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ทูหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทูทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาเครือข่ายภายในชุมชน ทูทางธรรมชาติซึ่งเป็นการผสมผสานและจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ทูทางสังคมที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการสร้างนวัตกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน ทูทางกายภาพที่รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งปลูกสร้างที่จับต้องได้ และทูทางมนุษย์ ซึ่งมาจากภูมิปัญญา ทักษะ และศักยภาพในการเรียนรู้ของคนในพื้นที่ ในการพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถสะท้อนคุณค่าอัตลักษณ์ท้องถิ่น การกำหนดราคาอย่างเหมาะสม มีความคุ้มค่า และสะท้อนความยุติธรรม การจัดการสถานที่ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม และความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลากหลายกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้าง และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่คนในชุมชนในการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ การจัดเวทีหรือกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว และการสร้าง

ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่ผสมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่า และยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนา และยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ 1) ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบนฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีศักยภาพโดดเด่นในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ด้วยพื้นฐานของ ทุนทางวัฒนธรรม ที่หลากหลายและมั่นคง อัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และประเพณีท้องถิ่น เป็นหัวใจสำคัญที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีเอกลักษณ์ ชุมชนยังมี ทุนทางธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ เช่น แม่น้ำ และพื้นที่สีเขียว ซึ่งสามารถผสมผสานเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างกลมกลืน ขณะเดียวกัน ทุนทางสังคม ที่เข้มแข็ง ช่วยเสริมให้เกิดความร่วมมือ การมีส่วนร่วม และการจัดการที่ยั่งยืนโดยคนในพื้นที่เอง ทั้งหมดนี้ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ได้ ทุนทางกายภาพ อย่างโครงสร้างพื้นฐาน มรดกทางวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ก็มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความน่าสนใจของพื้นที่ ขณะที่ ทุนมนุษย์ เช่น ภูมิปัญญา ทักษะ ความเป็นมิตร 2) ศักยภาพการเรียนรู้ของคนในชุมชน เป็นพลังขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาท่องเที่ยวให้เกิดคุณค่าอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมแสง ต้องดำเนินอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน ราคา สถานที่ และการตลาด โดยเฉพาะการสร้างความรู้ และความตระหนักในอัตลักษณ์ชุมชน การวางกลยุทธ์การสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และการจัดการที่มีความโปร่งใส ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินควบคู่กัน 3) การสร้างและถ่ายทอดความรู้ โดยความรู้ คือ แกนกลางของการพัฒนา ทั้งในแง่การเข้าใจพื้นที่ การจัดการต้อนรับ การแบ่งปันรายได้ และการประเมินผลกระทบ โดยต้องมีระบบข้อมูลที่ชัดเจน และการถ่ายทอดที่สร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วม และความรู้สี่ส่วนเป็นเจ้าของ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายและแผนแม่บทการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่บูรณาการกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกันและยั่งยืน ข้อเสนอแนะต่อชุมชน ทำการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระดับตำบล เช่น กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น กลุ่มผลิตภัณฑ์ของดีชุมชน และกลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการกิจกรรม และรายได้ร่วมกันอย่างเป็นธรรม จัดทำแผนที่ทุนชุมชน และพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับทุนทางสังคมของชุมชนโดยเปิดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อระบุดูจุดแข็ง และกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว เช่น เส้นทางวัฒนธรรม ศิลปะ เส้นทางธรรมชาติ เส้นทางเรียนรู้วิถีชีวิต ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ ส่งเสริมการจัดตั้งเขตการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมแสงโดยสนับสนุนผ่านนโยบายจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด และบูรณาการร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการใช้ทุนทางสังคมของชุมชนเป็นแกนกลาง ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ทำการศึกษาเรื่อง การสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมภาพลักษณ์ และการรับรู้ด้านการท่องเที่ยวของในพื้นที่ชุมชนตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์ OTOP นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กมล รัตนวิระกุล. (2559). การตลาดวิวัฒนาการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สมาคมการบริหารโรงแรมไทย.
- จุฑาทิพย์ ภัทราราวท. (2562). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: เพรส แอนด์ดีไซน์.
- ชไมพร ผลสุด. (19 ม.ค. 2568). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน. (หทัยชนก คະตะสมบุรณ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ญาณิสสา จันย์ม. (23 ม.ค. 2568). การถ่ายทอดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวในตำบลชุมแสง. (หทัยชนก คະตะสมบุรณ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ทศพร ขำแสน. (22 ม.ค. 2568). หัวใจสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมแสงต้องทำการการรักษา. (หทัยชนก คະตะสมบุรณ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ประคอง วรรณสุด. (2553). สถิติเพื่อการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พจนนา สวนศรี. (2556). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- เพียงใจ คงพันธ์. (2565). การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพัทลุง. ใน ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ภูริวัจน์ เดชอุ่ม. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 33(2), 134-146.
- รัตติยา พรมกัลป์ และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครสวรรค์. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 25(3), 50-63.
- วรวิธ จิตมหาวงศ์ และพระครูนิวิฐศีลขันธ. (2567). กลยุทธ์ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7. วารสารวิจัยวิชาการ, 7(3), 59-74.
- ศิริพร ทองอุไร. (2561). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร ยังธินะ. (2562). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์การพัฒนารัฐบาลบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชุมชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรม. (2568). ประวัติของอำเภอชุมแสง. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/vIRnL>
- สำนักสถิติเศรษฐกิจและสังคมสำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2565 ในรอบปี 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักสถิติพยากรณ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อภิญา ไชยานะ. (2562). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนถนนคนเดินท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อัจฉรา จันทร์ฉาย. (2561). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.